

ТЕСТОВЕ ЗА ИНДИВИДУАЛНИ ТАКТИЧЕСКИ ДЕЙСТВИЯ ВЪВ ВОЛЕЙБОЛА

Георги Бирбочуков

Национална спортна академия „Васил Левски“, Катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“

ORCID

Georgi Birbochukov – <https://orcid.org/0000-0002-4607-0974>

РЕЗЮМЕ

Тактическите действия са от голямо значение за победата във волейболните двубои, особено при изравнени технически и физически възможности. Независимо дали в нападение или защита, действията на всеки един състезател оказват влияние върху следващите отигравания в даденото разиграване. В настоящата научна статия са представени тестове за определяне на тактическата подготвеност на състезатели при игра в нападение и защита. Обективизирани са техните надеждности чрез метода тест – ретест и са предоставени за ползване в тренировъчната практика. Тестирани са 9 състезателки по волейбол на възраст 16–17 години, като резултатите са регистрирани чрез видеозаснемане и обработени чрез програмата за статистическа обработка SPSS, като е използван корелационен анализ.

Ключови думи: волейбол, тест, тактика, нападение, защита

TESTS FOR INDIVIDUAL TACTICAL ACTIONS IN VOLLEYBALL

Georgi Birbochukov

National Sports Academy, Department „Basketball, Volleyball, Handball“

ABSTRACT

Tactical actions are of great importance for winning volleyball matches, especially with equal technical and physical capabilities. Whether in offense or defense, the actions of each player affects the next outcome in given plays. This scientific article presents tests to determine the tactical readiness of athletes when playing in offense and defense. Their reliability is objectified by the test - retest method and are provided for use in training practice. 9 volleyball players aged 16-17 aged were tested and the result were recorded through video recording and processed through a software for statistical analysis SPSS using correlation analysis.

Key words: volleyball, test, tactics, offence, defense

ВЪВЕДЕНИЕ

Тактиката е творческо избиране и прилагане на средства, способности и форми за успешна игра с противника (Михайлов, Андонов, 2016). На волейболната игра е вътрешно

присъща борбата между нападението и защитата. Нападението цели да внесе неопределеност в противника, да го затрудни и така по-лесно да бъде надигран. Защитата, обратно, цели да отнеме неопределеността, да я минимизира и така да се противопостави на нападението (Михайлов, 2017). Тактическите умения са дефинирани като „изборите и действията на играчите в състезанието, които имат за цел да спечелят предимство срещу противниковия отбор или играч“ (Martens, 2012). Съгласуването на индивидуалните и колективните действия изисква бърза и точна ориентация на играчите, способства за усъвършенстване на мисловните процеси, повишава силата и подвижността на нервните процеси и бързината на двигателната реакция (Антонова, 2015).

Разнообразието на атакуващите действия зависи от индивидуалните възможности на състезателите. Умението да се използват успешно различните начини за нанасяне на атакуващия удар в зависимост от ситуацията определя и тактическата грамотност на състезателите. Състезателите трябва да се съобразяват както с противниковите действия, така и с характера на подадената за атака топка (Котев, 2014).

ЦЕЛ

Да се създадат и апробират волейболни тестове, определящи нивото на тактическа подготвеност при индивидуалните действия на състезателите в нападение и защита.

МЕТОДИКА

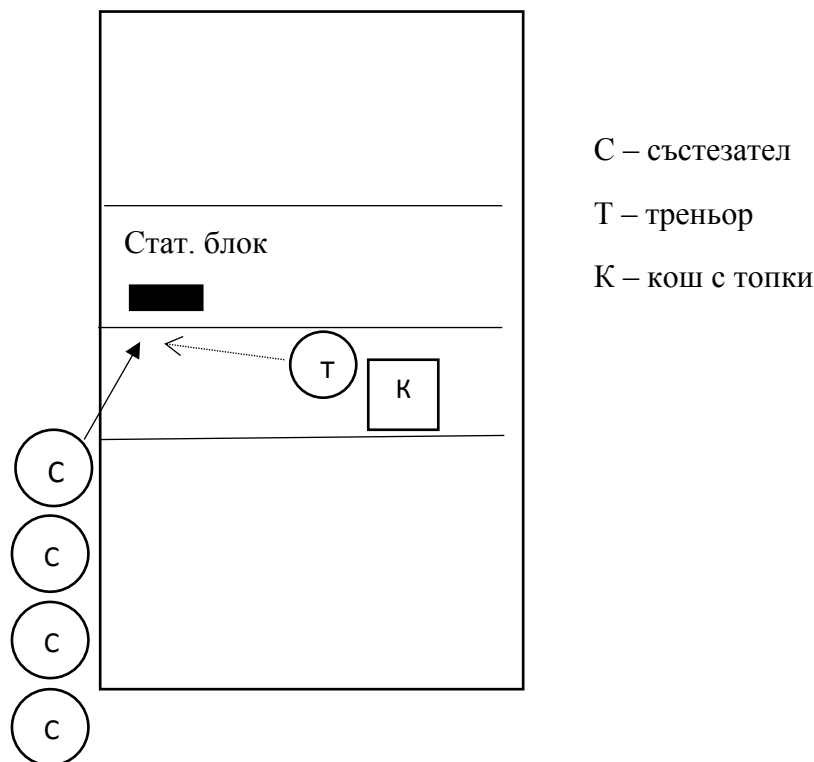
В настоящото изследване, базирайки се на волейболната игра, пресъздадохме реална волейболна ситуация, която превърнахме в тест. Поставихме състезателите в изолирана игрова ситуация, в която ще разберем до каква степен са усвоили тактическите задачи, поставени от треньора, и уменията им да забиват успешно срещу двойна блокада и да забиват топки, подадени от дълбочина, както и да играят защита в близост до мрежата и в задно поле.

Методологията на изследването включва: волейболни тестове за определяне на тактическата подготвеност на състезателите при забиване срещу двойна блокада, при забиване на топка, подадена от дълбочина, при игра в защита в близост до мрежата и при игра в защита в задно поле, видеозаснемане за регистриране на резултатите и изпълнителите – състезателки по волейбол от „Централен полицейски волейболен клуб“.

Тест 1. Преодоляване на двойна блокада при забиване от зона 4

Целта на този теста е да се определи тактическата подготвеност на състезателите при забиване от зона 4, когато подадената топка към забиващия е удобна. Треньорът подхвърля топка към зона 4. Група от 4-ма състезатели се редуват и забиват от зона 4.

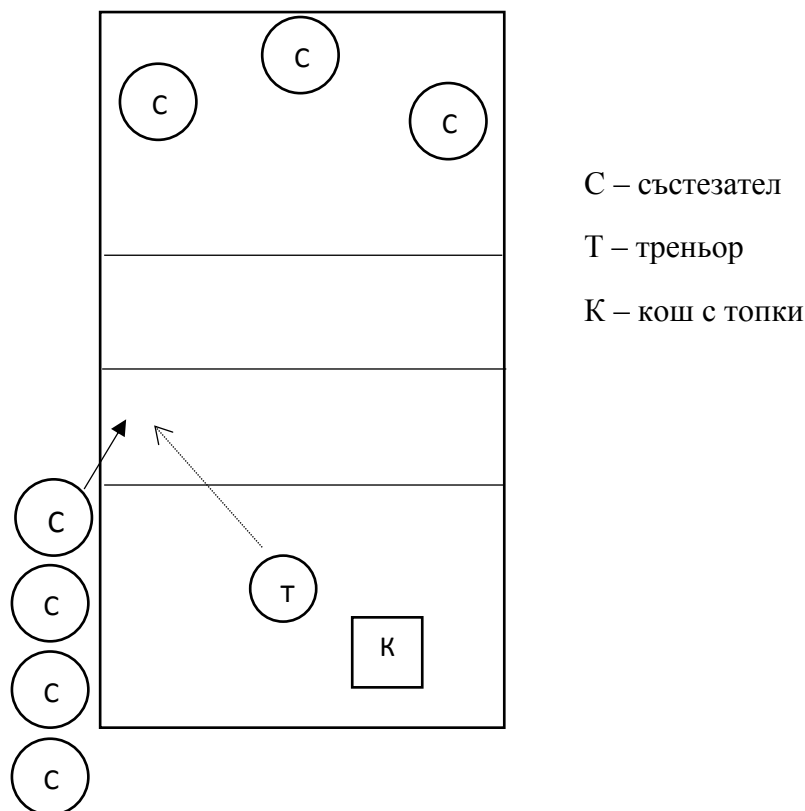
Всеки състезател забива по 10 топки, като се отчитат положителни – забиване покрай блокадата, забиване над блокадата, забиване „блок аут“ (+), пасивни – удари, прехвърлящи топката високо над мрежата, (-) и отрицателни – забиване в аут, забиване в мрежата, успешна блокада.

Фигура 1. Преодоляване на двойна блокада при забиване от зона 4

Тест 2. Забиване от зона 4 при подадена топка от дълбочина

Целта на теста е да се определи тактическата подготвеност на състезателите при забиване от зона 4, когато към забиващия е подадена топка от дълбочина. Треньорът подхвърля топка към зона 4 от зона 6. Група от 4-ма състезатели се редуват и забиват от зона 4. Всеки състезател забива по 10 топки, като се отчитат положителни – забивания в игрището и забивания, които са насочени встрани от защитниците (+), пасивни – забивания, които са насочени към защитниците, (-) и отрицателни – забиване в аут и забиване в мрежата (=) отигравания.

Фигура 2. Забиване от зона 4 при подадена топка от дълбочина

Тест 3. Защита в близост до мрежата

Целта на теста е да се определи тактическата подготвеност на състезателите, играещи защита в близост до мрежата при единична блокада. Треньорът застава зад играещите в защита и посочва зоната, от която ще се изпълни действието на противника. Когато треньорът (Т) даде сигнал, Т₁ си подхвърля топката и с „пускане“ я насочва към игрището, а Т₂ хвърля по една топка към двете позиции на останалите защитници до мрежата. Изпълнява се от всяка зона по 10 пъти, като треньорът редува зоните на случаен принцип. Отчита се положителни (+) и отрицателни (=) отигравания при изпълнение на блокада и положителни (+) и отрицателни (=) отигравания при игра в защита на неучастващите в блокадата.

При неучастие в блокада:

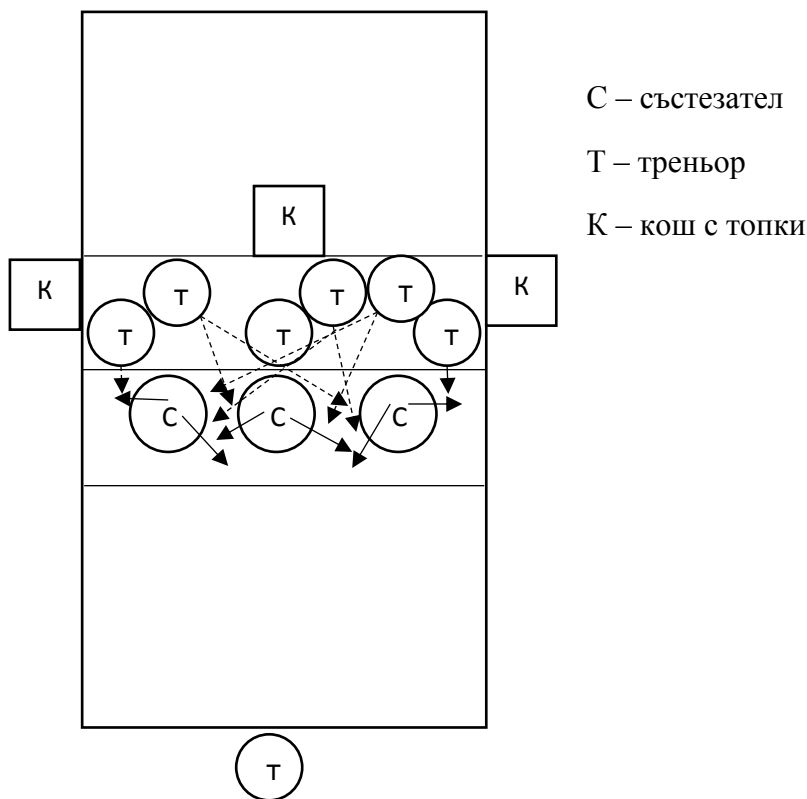
Тактика: Положителни (+) – заставане на правилното място. Отрицателни (=) – заставане на грешното място.

Техника: Положителни (+) – подаване на топката на правилното място. Отрицателни (=) – насочване на топката на грешното място.

При блокада:

Тактика: Положителни (+) – заставяне срещу забиващия. Отрицателни (=) – заставяне встрани от забиващия.

Техника: Положителни (+) – успешно блокиране на топката. Отрицателни (=) – неуспешно блокиране на топката.

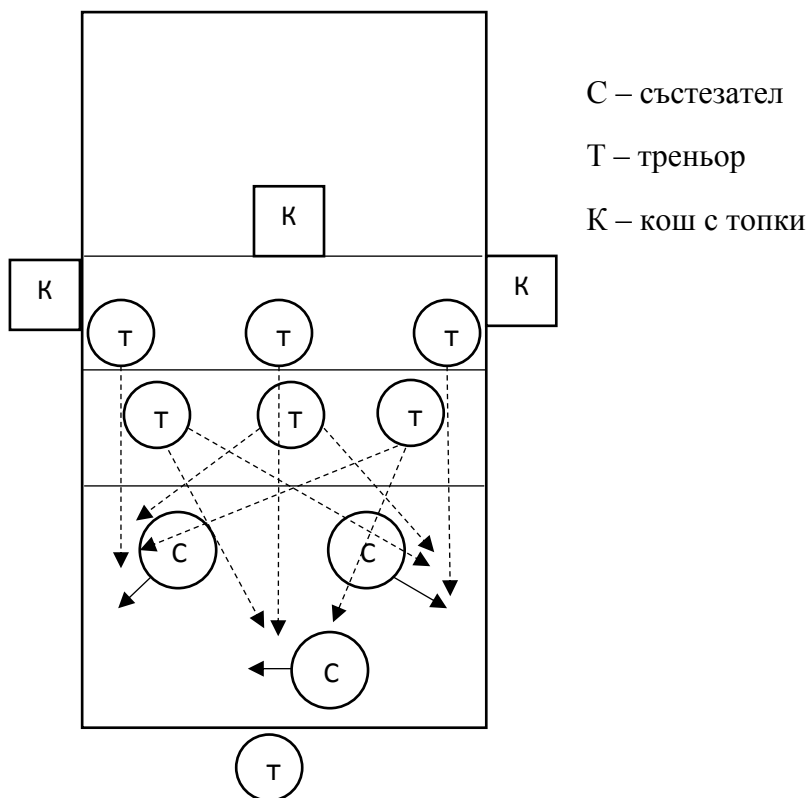
Фигура 3. *Защита в близост до мрежата*

Тест 4. Защита в задно поле

Целта на теста е да определи тактическата подготвеност на състезателите при игра в защита, в задно поле. Треньорът застава зад играещите в защита и показва с ръка от коя зона ще се изпълни действието на противника. Когато треньорът даде сигнал, Т1 от дадената зона забива топка по правата, а Т2 хвърля по една топка към двете зони, в които не е насочена първата топка. Изпълняват се по 10 забивания от всяка зона, като треньорът редува зоните на случаен принцип. Отчитат се положителните и отрицателните отиграния при игра в защита.

Тактика: Положителни (+) – заставане правилното място. Отрицателни (=) – заставане на грешното място.

Техника: Положителни (+) – подаване на топката на правилното място. Отрицателни (=) – насочване на топката на грешното място.

Фигура 4. *Защита в задно поле*

РЕЗУЛТАТИ

Тестирани са 9 състезателки от „ЦПВК“. След 20 дни е извършен ретест, при който са регистрирани повторни резултати. Данните са обработени с програма за статистическа обработка SPSS, като е използван корелационен анализ.

Таблица 1. *Корелационни зависимости при тест – Забиване срещу двойна блокада*

Резултат	Брой изследвани лица	Коеф. на корелация	Sig.
+ (положителни отигравания)	6	0.916	0.010
- (пасивни отигравания)	6	0.909	0.012
= (отрицателни отигравания)	6	0.910	0.012

Резултатите от двете тестирания са с много висока корелационна зависимост.

Таблица 2. *Корелационни зависимости при тест – Забиване от дълбочина*

Резултат	Брой изследвани лица	Коеф. на корелация	Sig.
+ (положителни отигравания)	6	0.916	0.010
- (пасивни отигравания)	6	0.909	0.012
= (отрицателни отигравания)	6	0.910	0.012

Резултатите от първото и второто тестирания си корелират с много висока зависимост.

Таблица 3. *Корелационни зависимости при тест – Защита в задно поле*

Резултат	Бр. изследвани лица	Коеф. на корелация	Sig.
+ (успешна такт. проява)	9	0.810	0.008
- (неуспешна такт. проява)	9	0.810	0.008
+ (успешно техн. изпълнение)	9	-0.140	0.719
- (неуспешно техн. изпълнение)	9	0.653	0.056

Показателите, отразяващи индивидуалните тактически действия, са с много висока корелационна зависимост

Таблица 4. *Корелационни зависимости при тест – Защита до мрежата – встрани от блокадата*

Резултат	Бр. изследвани лица	Коеф. на корелация	Sig.
+ (успешна такт. проява)	9	0.733	0.025
- (неуспешна такт. проява)	9	0.677	0.045
+ (успешно техн. изпълнение)	9	0.613	0.079
- (неуспешно техн. изпълнение)	9	0.613	0.079

Резултатите от първото и второто тестиране си корелират с висока зависимост при всички показатели.

Таблица 5. *Корелационни зависимости при тест – Защита до мрежата – блокада*

Резултат	Бр. изследвани лица	Коеф. на корелация	Sig.
+ (успешна такт. проява)	9	0.468	0.204
- (неуспешна такт. проява)	9	0.468	0.204
+ (успешно техн. изпълнение)	9	-0.063	0.872
- (неуспешно техн. изпълнение)	9	-0.063	0.872

Резултатите от теста за защита до мрежата, показващи отиграванията на блокада, са със значителна корелационна зависимост при тактическите действия.

ДИСКУСИЯ

Резултатите на показателите, показващи индивидуалните тактически действия от тестовете за „Преодоляване на двойна блокада при забиване от зона 4“, „Забиване от зона 4 при подадена топка от дълбочина“, „Защита в задно поле“ показват високи корелационни връзки между двете тестираня. От това може да се заключи, че тези тестове са информативни. При теста за „Защита в близост до мрежата“ има по-ниски корелационни връзки, следователно трябва да се преработи, за да бъде надежден. Двете индивидуални действия – изпълнение на блокада и игра встрани от блокадата, трябва да се разделят и

да се обособят нови два теста, с което ще се уеднаквят повторенията при изпълняването му и по-лесно ще се изолира тактическото действие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Тестовете „Забиване срещу двойна блокада“, „Забиване на топка, подадена от дълбочина“ и „Игра в защита в задно поле“ показват много високи корелационни връзки между резултатите от първото и второто тестване, което ги прави надеждни.
2. Тестът за защита в близост до мрежата трябва да се коригира, като се раздели на два отделни теста за игра на блок и игра встрани от блокадата.

ЛИТЕРАТУРА

Антонова, В. (2015). *Оптимизиране на началното обучение по волейбол*. Монография. Бolid Инс. София. ISBN: 9789543941742 // Antonova, V. (2015). *Optimizirane na nachalното obuchenie po voleybol*. Monografiya. Bolid Ins. Sofiya. ISBN: 9789543941742

Котев, Вл. (2014) Характеризиране и систематизиране на игровата дейност в плажния волейбол. Дисертация. София. НСА. // Kotev, Vl. (2014) Harakterizirane i sistematzirane na igrovata deynost v plazhniya voleybol. Disertatsiya. Sofiya.NSA.

Михайлов, М., Андонов, Х. (2016) *Теория и методика на спортната тренировка*. Бolid Инс. София. ISBN 978-954-397-194-0 // Mihaylov, M., Andonov, H. (2016) *Teoriya i metodika na sportnata trenirovka*. Bolid Ins. Sofiya. ISBN 978-954-397-194-0.

Михайлов, Д. (2017) *Волейбол*. НСА ПРЕС. София. ISBN 978-954-718-485-5// Mihaylov, D. (2017) *Voleybol*. NSA PRES. Sofiya. ISBN 978-954-718-485-5

Martens, R. (2012) *Successful Coaching*. Human Kinetics. Champaign. ISBN 9781450400510

Автор за кореспонденция:

Георги Бирбочуков

Национална спортна академия „Васил Левски“

Катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“

e-mail: georgibirbi@yahoo.com